

הכנסת העשרים וחמש

יוזמים: חברי הכנסת עופר כסיף

עאידה תומא סלימאן

איימן עודה

אחמד טיבי

סמיר בן סעיד

הצעת חוק שיקום מתמודדי נפש בקהילה (תיקון – הסדרת מעמד מדריכי שיקום), התשפ"ו–2025

הוספת סעיפים 3א עד 1. בחוק שיקום מתמודדי נפש בקהילה, התש"ס – י'2000, אחרי סעיף 3, יבוא:

ג3

3א. "תפקידים" (א) השר, לאחר התייעצות עם המועצה הארצית לשיקום

מתמודדי נפש בקהילה (להלן – המועצה), יקבע בתקנות את תפקידיהם של מדריך שיקום, עובד סמך מקצועי, חונך ומתאם טיפול, את תנאי הכשירות ואת ההכשרה הנדרשת לעיסוק במקצועות האמורים.

(ב) מי שעמד בתנאי הכשירות ועבר הכשרה לפי סעיף קטן (א), יהיה זכאי לקבל תעודה של מדריך שיקום, עובד סמך מקצועי, חונך או מתאם טיפול, לפי העניין.

(ג) השר יקבע בתקנות את תנאי העסקתם וזכויותיהם של מדריכי שיקום, עובדי סמך מקצועיים וחונכים.

(ד) לעניין סעיף זה – "מדריך שיקום" – מי שתפקידו ליווי, תמיכה, הדרכה, והקניית מיומנויות חיים, תפקוד, תעסוקה או שילוב בקהילה, למתמודד נפש הזכאי למסגרת מגורים לפי תוכנית שיקום.

3ב. (א) בעל תעודת מדריך שיקום, עובד סמך מקצועי או חונך יפעל בהגיונות ובנאמנות כלפי מתמודד הנפש וינהג בזהירות ובאחריות בעת הטיפול בו. חובות אמון ואתיקה מקצועית

(ב) השר, לאחר התייעצות עם המועצה, רשאי לקבוע כללי אתיקה מקצועית לבעלי תעודות במקצועות האמורים בסעיף קטן (א).

חובות מפעיל מסגרת 3ג. (א) מי שנותן שירותים למתמודד נפש לפי תוכנית שיקום דיור לא יעסיק מדריך שיקום, עובד סמך מקצועי, חונך או מתאם טיפול אלא אם כן הם בעלי תעודה באותו מקצוע, לפי העניין, לפי סעיף 3א(ב).

(ב) מי שנותן שירותים למתמודד נפש לפי תוכנית שיקום בתחום הדיור יממן את ההכשרה האמורה בסעיף 3א(א) לכל מדריך שיקום שהוא מעסיק למתן השירותים ויחשיב את מדריך השיקום כחלק מן הצוות המקצועי במסגרת הדיור.

תיקון סעיף 4

3. בסעיף 4 לחוק העיקרי –

(1) במקום "23 חברים" יבוא "25 חברים";

(2) אחרי פסקה (12) יבוא:

"(13) שני מדריכי שיקום, שהם נציגי הארגון המייצג, על דעת השר, את המספר הגדול ביותר של מדריכי שיקום".

תיקון סעיף 5

4. בסעיף 5 לחוק העיקרי, בפסקה (1), במקום פסקת משנה (ה) יבוא:

"(ה) קביעת אמות מידה למדריכי שיקום, עובדים סמך מקצועיים וחונכים, לרבות בעניין תנאי העסקתם".

הוספת סעיף 12א

5. אחרי סעיף 12 לחוק העיקרי יבוא:

"דיווח לכנסת 12א. המועצה תגיש לוועדת הבריאות של הכנסת דין וחשבון על ביצוע תפקידיה, שייכללו בו, בין היתר, המלצותיה לגבי מדיניות השיקום הארצית; דין וחשבון לפי סעיף זה יוגש אחת לשנה."

דברי הסבר

מדריכי השיקום הם הבסיס לטיפול בקהילה באנשים עם מוגבלות נפשית במסגרות שיקומיות. אולם מדריכי השיקום נמצאים בחסר בשל תנאי עבודה ירודים, היעדר אופק תעסוקתי מצד, ושכר נמוך, ובעקבות המחסור, שירותים רק הולכים ונסגרים.

כבר כיום, והחל משנת 2011, פועל בית הספר הארצי לשיקום שילוב והחלמה בבריאות הנפש בקריה האקדמית אונו בפיקוח ובמימון מלא של האגף לבריאות הנפש, משרד הבריאות. בית הספר מקיים קורסים והכשרות עבור מגוון אנשי שיקום העוסקים בתחום השיקום בבריאות הנפש (כולל אנשי מקצוע ממקצועות הטיפול השונים, עובדי שיקום סמך מקצועיים, אנשים בעלי ידע מנסיון, בני משפחה ואחרים) למען קידום המיומנויות המקצועיות שלהם. בבסיס הלמידה עומדת האמונה ביכולת האדם עם המגבלה הפסיכיאטרית להחלים, להשתלב ולחיות חיים משמעותיים בקהילתו אולם, ללא רגולציה קשיחה בחוק, ההסמכה וההכשרה המקצועית המוענקת על ידו הינה וולנטרית בלבד ואינה מהווה תנאי לעיסוק במקצוע.

מטרתה של הצעת חוק זו היא להסדיר את מקצוע מדריכי ומדריכות השיקום של מתמודדי הנפש, כחלק ממכלול השירותים שהמדינה מעניקה למתמודדי הנפש בקהילה בהתאם לחוק.